CULTURES ASSOCIEES MULTI-ETAGEES TRADITIONNELLES INNOVANTES.

Services écologiques : résilience et durabilité des éco-agro-systèmes.

Serge VALET*

Résumé

Les cultures associées multi étagées et en relais traditionnelles innovantes sont encore pratiquées dans les régions tropicales en toutes conditions géo-pédoclimatiques. Ces associations offrent de nombreux *« services écologiques »* (micro)biologiques, physiques, hydriques et nutritionnels complexes qui renforcent/réhabilitent l'aggradation des sols et assurent la résilience des éco(agro)systèmes. Elles permettent l'obtention de revenus supérieurs à ceux des systèmes mono, bi et tri spécifiques (Révolution verte, SCI et SCV). Ce système doit servir à remplacer le système actuel d'intensification monoculturale qui a failli. Il reste à concevoir le « *feed-back* » entre les *« **savoirs empiriques** »* traditionnels innovants, logiques et stratégiques des paysan(ne)s et les ***« savoirs savants*** » analytiques et prédictifs des scientifiques pour conceptualiser les meilleurs sous-systèmes adaptables aux divers éco-agro-systèmes. L'*« intensification écologique »* devra éviter un nouveau forçage de ces associations par des IOS trop forts, des intrants excessifs, des associations concurrentes, des plantes d'exportation au détriment du vivrier et des rendements miniers. Ces systèmes agraires innovants devront être choisis par les paysan(ne)s et non subis.

TRỒNG CÂY XEN CANH ĐA TẦNG CÁCH TÂN : KHẢ NĂNG PHỤC HỒI VÀ BỀN VỮNG CỦA CÁC HỆ THỐNG NÔNG NGHIỆP SINH THÁI

Tóm tắt

Các phương pháp xen canh đa tầng và nối vụ truyền thống cách tân vẫn còn được áp dụng tại các vùng nhiệt đới trong mọi điều kiện địa-thổ nhưỡng khí hậu. Những cách trồng xen canh này mang lại lợi ích sinh thái ở nhiều khía cạnh: vi sinh, đất, nước và dinh dưỡng phức tạp, giúp củng cố/phục hồi kết cấu dinh dưỡng của đất và đảm bảo độ bền vững của các hệ thống nông nghiệp sinh thái. Chúng cho phép đạt năng suất cao hơn các hệ thống chuyên biệt một, hai hay ba yếu tố (Cách mạng Xanh, hệ thống canh tác tổng hợp – SCI, trồng trên thảm hay lớp phủ thực vật – SCV). Phương pháp xen canh đa tầng truyền thống cách tân nên được dùng để thay thế hệ thống thâm canh đơn loài hiện nay vốn đã đi vào thất bại. Chúng ta cần nối kết "***kiến thức thực nghiệm***" truyền thống cách tân, hợp lý và có tính chiến lược của người nông dân với những "***kiến thức bác học***" mang tính phân tích và dự báo của các nhà khoa học để xây dựng những mô hình nhỏ đủ khả năng thích ứng với các hệ thống nông nghiệp sinh thái khác nhau. Cách thức "tăng cường sinh thái" này sẽ giúp tránh được tình trạng áp đặt các phương pháp có IOS (Indice d'occupation du sol – Chỉ số chiếm đất) quá cao, lạm dụng phân bón hóa học, kết hợp các loại cây nghịch hoặc cạnh tranh nhau, chú trọng cây trồng xuất khẩu mà lơ là cây lương thực. Các hệ thống trồng trọt cách tân này cần phải trở thành giải pháp do chính người nông dân lựa chọn chứ không để họ phải bị áp đặt.

---

* *Hydropédologie & Environnement, nguyên phó giáo sư Université Fondamentale & Appliquée de Poitiers, tư vấn PASSERELLES Bmaf (BRF),* 9, rue du Bât d'Argent, 69001, Lyon France. valet.serge2@wanadoo.fr- Tél. : 0478391266.